

KÖRNYEZET

EGY OKOS VILÁGTREND

Turisták, akik óvj

A tömegturizmus szennyezi, zajossá és zsúfolttá teszi a településeket, zöld területeket pusztít el, gyakran ellehetetleníti a helyiek életét. Ennek ellensúlyozására egyre több utazási iroda szervez környezet- és társadalomkímélő, „felelős” utazásokat, már Magyarországon is. Akik részt vettek ilyen túrán, azoknak ez az újfajta élmény az egész életszemléletét megváltoztatta.

ák a természetet

A világon évről évre nő azoknak a területeknek a száma, ahol a tömegturizmus kártékony hatása kézzelfogható. Gondoljunk csak India leglátogatottabb emlékművére, a Tádzs Mahalra. A turistabuszok, taxik és kisbuszok forgalma néhány év alatt olyan méretet öltött Agra városában, hogy a kipufogógázok miatt a síremlék fehérmárvány burkolata besárgult. A helyiek – megijedve a várható bevételcsökkenéstől –, fogkrémmel próbálták kifehériteríteni a márványburkolatot, amivel óriási kárt okoztak.

Mallorca szigetén az idegenforgalmat szolgáló építkezések egyre nagyobb zöld területeket követelnek, ami jelentősen rombolja a helyi ökoszisztémát. És a sort a végtelenségig lehetne folytatni.

A látványos környezet- és kulturális értékrombolás megállításának érdekében született meg az angolszász világban a responsible travel, azaz a felelősségteljes turizmus gondolata. Nyugat-Európában – de lassan a világon mindenütt – már jó néhány iroda kínál olyan utazásokat, amelyeknek az a céljuk, hogy a vendéglátó országok jobban járjanak, és a turisták ne zsigereeljék ki az adott kultúra és táj értékeit.

MIBEN MÁS A KÖRNYEZETTUDATOS UTAZÁS?

Aki egy ilyen utazás mellett dönt, annak már indulás előtt alaposan fel kell készülnie a választott hely kultúrájából, hiszen minél többet tud az úti célról, annál könnyebben felveszi majd az ország ritmusát.

A felelősségteljes turizmus egyik célja, hogy az idegenforgalomból származó bevétel ne a külföldiek kezében lévő vállalkozásoknak, hanem a helyieknek termeljen profitot. A szervezők ezért például azt hangsúlyozzák, hogy az utazók a törzslakosok által kínált szállást, éttermet, illetve a helyi közlekedést részesítsék előnyben. Ha az adott terület kerékpárral is bejárható, ne szálljanak autóba. Amikor ajándékot vesznek, a helyiektől vásároljanak, ne a nagy szállodákban, és az import áruk helyett inkább a helyben készített emléktárgyakat, kézműipari termékeket válasszák, mert így szinte biztos, hogy az adott közösséget támogatják.

Takarékos és átgondolt pakolással az utazó kímélheti a helyi ökosziszté-

mát is: például otthon hagyhatja a filmek dobozait, és minden felesleges csomagolóanyagot. A szemetet pedig külföldön is szelektíven gyűjti. A felelősségteljes utazó, ha lehetséges, repülő helyett vonattal utazik, hogy ezzel is csökkentse a környezetre gyakorolt káros hatást.

A világ megóvásában aktív szerepet vállaló Lonely Planet útikönyvsorozat szerkesztői felhívják a figyelmet arra, hogy mindenhol illik takarékoskodni a vízzel, az energiával és az étellel. Ha erdőkben, hegyekben, nemzeti parkokban járunk, tilos szemetelni, kempingezésnél pedig maradandó károkat okozni a természetben.

EGY FELELŐS MAGYAR CSAPAT

Magyarországon egyelőre kevesen foglalkoznak felelősségteljes turizmussal, de akadnak már nálunk is lelkes úttörők. Közéjük tartozik a Kaland az élet csapata. De vajon mire számíthatunk, ha csatlakozunk a túráikhoz?

„Útjaink során mi nem egy bérelt, sötétített ablakú, légkondicionált luxusbusszal vagy terepjáróval közlekedünk, és nem többszintes hotelekben szállunk meg, hanem megpróbálunk minél jobban elvegyülni, feltűnés nélkül beolvadni a környezetbe – mondja Hársas Péter, a pécsi egyetem Felelősségteljes Turizmus Kutatócsoportjának és Magyarország első ilyen utakat szervező csapatának a tagja. – Így még jobban belelátunk a helyiek életébe, hétköznapijaiba, és ők is inkább az utazót, és nem a pénzzel tömött nyugati turistát látják bennünk. Ez pedig óriási előnyt jelent, ha az a célunk, hogy szívesen fogadott vendégek legyünk, és jól érezzük magunkat. Nyelvtudásunk, földrajzi, történelmi, közgazdaságtani, kultúranropológiai és helyi ismereteink sokat segítenek abban, hogy az adott ország szokásaiban, kultúrájában jobban elmé-

lyítsük a velünk utazókat, és hozzásegítsük őket, hogy komplexebben lássák a helyiek életét befolyásoló tényezőket.”

AKIK MÁR KIPRÓBÁLTÁK

Mónika Kambodzsába készült, de barátaival ragaszkodtak az ötszintes ellátáshoz és a jól megszokott társasutazáshoz, neki pedig ez egyáltalán nem volt fontos, a nyaralásokon mindig elsőként szakadt el a csoporttól. Az interneten szörfözve talált rá a felelősségteljes turizmus jegyében meghirdetett útra, és a programajánlat azonnal elnyerte a tetszését.

„Nem utazom
telitömött
turistabuszon”
– mondja Mónica

„Nem idegenként járkáltam az országban, amitől a helyiek megnyíltak, szívesen láttak”

Végül nemcsak Kambodzsában, hanem Thaiföldön, Laoszban, Vietnamban, Szingapúrban és Indonéziában is járt. „Minden nap tartogatott valamit – emlékszik vissza Mónika. – Előfordult, hogy a helyi tömegközlekedéssel százhusz kilométert tettünk meg hat óra alatt, de olyan is, hogy egyik este motoros rendőri kísérettel tértünk haza, mert nem engedték, hogy két külföldi lány egyedül biciklizzen a városban. Laoszban is szokatlan élményekben volt részünk: a tanúhegyek árnyékában, a néhány száz lakosú Van Vieng kávézóiban heverőkön elnyúlva nézhettünk volna amerikai sorozatokat, ha akartunk volna, de mi helyette a Mekong mellékfolyóján traktorgumibelsőkön csurogtunk le. Robogóval mentünk barlangtúrára, és a vietnami háborúba tartó repülőgépekről annak idején lezuhant, kibelezett, kétméteres bombahüvelyeken csónakáztunk.

Dorottya lemondott az ötszillagos kényelemről

Mindezt sohasem éltem volna át egy tele-
tömött turistabusz utasaként.

Persze, nem kell ehhez Ázsiába utazni!
Bárhová megyünk, az a lényeg, hogy
a helyiek között elvegyülve minél többet
tapasztaljunk az ottani légkörből, menta-
litásból, és hogy a lehető legkevesebb kárt
tegyük a természetben.”

Mónika nem csak rengeteg élménnyel
gazdagodott. Az utazás hatására másképp
is éli az életét. A helyi emberekkel való találkozások
alkalmával megtanulta, hogy minden akkor és úgy törté-
nik, ahogy kell, és ez nyugalommal tölti el.

Amikor **Dorottya** jelentkezett a felelősségteljes uta-
zásra, nem tudta pontosan, mi vár rá, de a Thaiföldön
töltött három hét nem okozott neki csalódást. Gazdag
programokban, óriási kalandokban lehetett része.
„A legnagyobb élményt talán Koh Phi Phi szigete jelen-
tette – meséli Dorottya. – Az egyik partján személytelen
hotelek sorakoztak, a másikon azonban egy egészen sa-
játékos atmoszféra fogadott minket: egy kiskocsmá és
a természet várt ránk. Félkész bungalók is álltak itt, a
rúdjaikra függőágyakat kötöttünk ki, és azokban alud-
tunk. Az a néhány nap, amit ott töltöttünk, felért egy
többhetes üdülővárosi pihenéssel.”

Dorottya szerette volna megismerni Thaiföld kultú-
ráját, szépségeit – nem csak a turistalátványosságokat.

„Nem klasszikus értelemben vett turista
voltam, inkább utazó. Nem kívülállóként,
nem idegenként járkáltam az országban,
amitől a helyiek megnyíltak, szívesen
láttak, könnyebben befogadtak, és igazi,
emberközeleli tapasztalatokra tettem szert.
Nem bántam egy percig sem, hogy alább
adtam a kényelemből. A felelősségteljes
turizmus ugyanis egy olyan szemlélet,
amit ha az ember egyszer megért és megta-

pasztal, nemcsak utazási szokásait, de egész látásmódját
átalakítja. Még a hétköznapiakban is.”

József világlátásban szerette a kalandokat. Jól ismeri
az ötcsillagos szállodák légkörét, sok helyen megfordult
már, szívéhez mégis közelebb áll a hátizsákos túra vagy
a kempingezés. „Amikor elutazom valahova, fontos, hogy
megismerjem a helyiek gondolkodásmódját, szokásait,
megízleljem az ételeiket, kapcsolatba lépjek a hétköznapi
emberrel – mondja József. – Ha megbújunk a luxusszálló-
dáiban, és légkondicionált turistabusszal fedezzük fel a
látványosságokat, erről mind lemaradunk. Lehetek a vi-
lág bármely pontján, a lényeg mindig ugyanaz: tiszteljem
a vendéglátóimat, kultúrájukat, ha lehet, ne okozzak kárt,
úgy aludjak, úgy közlekedek, mint az ott élők. Ne a meg-
szokott itthoni kényelmet keressem, legyen bennem annyi
kíváncsiság és bátorság, hogy belekóstoljak egy egészen
más világba. Nem ez lenne minden utazás lényege?” ■